

El llenguatge

El cotxe

24/VIII/1927

El progrés de la tecnologia comporta, com és lògic, una renovació del llenguatge, renovació, al nostre entendre, més d'un cop abusiva i innecessària. En el cas de la nostra llengua, a més, aquesta renovació és sovint nociua, ja que representa en l'adopció de termes nous una freqüent supeditació a una altra llengua, aquella que s'ha utilitzat per a la divulgació o el llançament comercial del nou invent o del producte perfeccionat amb la tècnica moderna. En alguns casos, la «renovació» ha consistit simplement en l'adopció del terme castellà per a designar aquell producte que abans era casolà, manual, etc., i que modernament s'ha industrialitzat, mecanitzat, etc. Només cal recordar els exemples tan coneguts del lleixiu, dels adobs i del codonyat, per a la designació dels quals la industrialització va imposar els castellanisme «leija» o «lequia», «abonos» i «membri-lló». No abonem, doncs, la teoria dels qui pretenen tant sí com no canviar la denominació de cada cosa pel fet que n'ha canviat una característica o particularitat: la matèria, la forma, el procés de la seva fabricació, el sistema de funcionament, etc. Moltes d'aquestes noves denominacions s'imposen per elles mateixes, és cert, i aleshores no sempre és lícit —o és inútil— de combatre-les. Però és evident que l'afany incessant d'aquesta renovació de noms no es pot justificar amb les raons indicades.

Un exemple molt allisonador és el que ens ofereix la paraula cotxe. Amb aquest terme, d'origen hongarès, introduït cap al segle XVI, hom designava els antics vehicles de transport de passatgers de tracció animal. Quan el motor d'explosió va substituir les cavalleries es va imposar la denominació composta cotxe automòbil que aviat es va reduir al segon terme, tot seguit també escurçat, i el mot abreviat auto esdevingué molt popular i fins i tot va originar alguna frase feta: Creu-t'ho que aniràs amb auto. Malgrat tot, i malgrat que automòbil ha produït els seus derivats —automobilisme etc. — i que és el terme usat comercialment i que figura a les raons socials de les empreses del ram, avui dia el llenguatge popular n'ha desistit i ha tornat a adoptar la denominació primitiva, cotxe, talment com quan anava amb cavalls. Curiosament, només aigua de certa edat fa servir «encara» la paraula auto que aviat ens semblaria anacrònica. I en aquest cas, suposem que ningú no l'adquirirà en contra de l'ús del terme cotxe les habituals raons de la diferència de conceptes, del canvi del sistema de funcionament, etc., etc.

Albert Jané